

9. MEKTUP ﴿

٩- ﴿ الْمَكْتُوبُ النَّاسُ إِلَى الْمَلَأِ عَارِفِ الْخُتْنِيِّ فِي بَيَانِ فَضَائِلِ الْكَلِمَةِ الطَّيِّبَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَتَحْقِيقِ مَقَامِ التَّنْزِيهِ وَبَيَانِ أَنَّ الْإِيمَانَ بِالْغَيْبِ أَلَمَّا يَتَحَقَّقُ إِذَا انْتَهَتْ الْمُعَامَلَةُ إِلَى الْأَقْرَبِيَّةِ فَإِنَّ تِلْكَ الْمُعَامَلَةَ خَارِجَةٌ عَنْ حِيْطَةِ الْوَهْمِ وَالْخَيَالِ ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى لِيَنْفِ مَوْلَانَا عَارِفُ الْخُتْنِيُّ أَوَّلًا الْأَلَهَةَ الْبَاطِلَةَ وَلِيُثَبِّتَ نَأْيًا الْمَعْبُودَ بِالْحَقِّ جَلَّ سُلْطَانُهُ وَكُلَّمَا هُوَ مُتَّسِمٌ بِسِمَةِ الْكَيْفِ وَالْكَمِّ يَنْبَغِي ادْخَالُهَا تَحْتَ كَلِمَةٍ لَا وَتَحْصِيلُ الْإِيمَانِ بِأَنَّهُ مُنْزَعٌ عَنِ الْكَيْفِ وَالْمِثَالِ وَأَنَّ الْعِبَارَاتِ فِي التَّنْفِي وَالْإِتْبَاتِ الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ "أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" وَقَالَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ حَاكِيًا عَنِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ "لَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَعَامِرُهُنَّ غَيْرِي وَالْأَرْضِينَ السَّبْعَ وَضَعْنَ فِي كِفَّةٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي كِفَّةٍ لَمَالَتْ بِهِنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" وَكَيْفَ لَا تَكُونُ أَفْضَلَ وَكَيْفَ لَا تَكُونُ أَرْجَحَ فَإِنَّ كَلِمَةَ مِنْهَا تَنْفِي جَمِيعَ مَا سِوَاهُ تَعَالَى سِوَاءَ كَانَ سَمَوَاتٍ أَوْ أَرْضِينَ أَوْ عَرْشًا أَوْ كُرْسِيًّا أَوْ لَوْحًا أَوْ قَلَمًا أَوْ عَالَمًا أَوْ آدَمًا وَكَلِمَةً أُخْرَى مِنْهَا تُثَبِّتُ الْمَعْبُودَ بِالْحَقِّ جَلَّ بُرْهَانُهُ الَّذِي هُوَ خَالِقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمَا سِوَى الْحَقِّ جَلَّ وَعَلَا مِنَ الْآفَاقِ وَالْأَنْفُسِ كُلُّهُ مُتَّسِمٌ بِسِمَةِ الْكَيْفِ وَالْكَمِّ فَكُلَّمَا يَتَحَلَّى فِي مَرَايَا الْآفَاقِ وَالْأَنْفُسِ يَكُونُ كَيْفِيًّا وَكَمِّيًّا بِالضَّرُورَةِ فَيَكُونُ مُسْتَحَقًّا لِلتَّنْفِي فَمَعْلُومُنَا وَمَوْهُومُنَا وَمَشْهُودُنَا وَمَحْسُوسُنَا كُلُّهَا مُتَّصِفَةٌ بِالْكَيفِ وَالْمِثَالِ وَمُكْتَنِفَةٌ بِغُيُوبِ الْخُذُوثِ وَالْإِمْكَانِ فَإِنَّ مَعْلُومَنَا وَمَحْسُوسَنَا مَنَحُوتٌ وَمَجْعُولٌ وَالتَّنْزِيهِ الَّذِي يَتَعَلَّقُ عَلَيْنَا بِهِ عَيْنُ تَشْبِيهِ وَالْكَمَالُ الَّذِي هُوَ عَلَى مَقْدَارِ فَهْمِنَا عَيْنُ نَقْصٍ فَكُلَّمَا يَكُونُ مُتَحَلِّيًّا لَنَا أَوْ مَكْشُوفًا أَوْ مَشْهُودًا فَهُوَ غَيْرُ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَهُوَ تَعَالَى وَرَاءَ الْوَرَاءِ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ

وَتَعَالَى حِكَايَةُ عَنِ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ "أَتَعْبُدُونَ مَا تَحْنَتُونَ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ" وَمَنْحُوتُنَا كُلُّهُ مَخْلُوقُ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى سِوَاهُ نَحْنُ نَحْنَاهُ بِأَيْدِينَا أَوْ بَعْقُولِنَا وَأَوْهَامِنَا لَيْسَ بِمُسْتَحَقٍّ لِلْعِبَادَةِ وَالْمُسْتَحَقُّ لِلْعِبَادَةِ إِنَّمَا هُوَ الْإِلَهِ الْمُنَزَّهُ عَنِ الْكَيْفِ وَالْمِثَالِ الَّذِي يَدُ وَهْمِنَا قَاصِرَةٌ عَنِ الْوُصُولِ إِلَى ذَيْلِ إِدْرَاكِهِ وَعُيُونُ كَشْفِنَا وَشُهُودِنَا مُتَحَيِّرَةٌ وَعَاجِزَةٌ عَنْ شُهُودِ عَظَمَتِهِ وَجَلَالِهِ تَعَالَى فَلَا إِيمَانُ بِمِثْلِ هَذَا الْإِلَهِ الْمُنَزَّهُ عَنِ الْكَيْفِ وَالْمِثَالِ لَا يَتَيَسَّرُ إِلَّا بِطَرِيقِ الْغَيْبِ فَإِنَّ الْإِيمَانَ الشُّهُودِيَّ لَيْسَ إِيمَانًا بِهِ تَعَالَى بَلْ هُوَ إِيمَانٌ بِمَنْحُوتِ نَفْسِهِ الَّذِي هُوَ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ تَعَالَى وَإِشْرَاكُ الْإِيمَانِ بِغَيْرِهِ بِالْإِيمَانِ بِهِ تَعَالَى بَلْ إِيمَانٌ بِغَيْرِهِ تَعَالَى فَقَطُّ أَعَاذَنَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِنْ ذَلِكَ وَإِنَّمَا يَتَيَسَّرُ الْإِيمَانُ بِالْغَيْبِ إِذَا لَمْ يَتَّقَ لِلْوَهْمِ السَّرِيعِ السَّيْرِ مَجَالَ فِيهِ وَلَمْ يَنْتَقِشْ مِنْهُ شَيْءٌ فِي الْمُتَخَيَّلَةِ وَهَذَا الْمَعْنَى مُتَحَقِّقٌ فِي الْأَقْرَبَةِ الَّتِي هِيَ خَارِجَةٌ عَنْ حَيْطَةِ الْوَهْمِ وَالْخَيَالِ فَإِنَّ الشَّيْءَ كُلَّمَا يَكُونُ أَبْعَدَ يَكُونُ مَجَالَ الْوَهْمِ فِيهِ أَزِيدَ وَأَوْسَعَ وَيَكُونُ فِي الدُّخُولِ تَحْتَ سُلْطَانَةِ الْخَيَالِ أَقْرَبَ وَأَسْرَعَ وَهَذِهِ الدَّوْلَةُ مَخْصُوصَةٌ بِالْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ وَالْإِيمَانُ بِالْغَيْبِ نَصِيبُ هَؤُلَاءِ الْأَكَابِرِ عَلَيْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَالسَّلَامَاتُ بِالْأَصَالَةِ وَقَدْ يُشْرَفُ بِهِ كُلُّ مَنْ أُرِيدَ فِي حَقِّهِ ذَلِكَ بِطَرِيقِ التَّبَعِيَّةِ لَهُمْ وَالْوَرَاةُ مِنْهُمْ وَالْإِيمَانُ الْغَيْبِيُّ الَّذِي هُوَ حَاصِلٌ لِعَوَامِّ الْمُؤْمِنِينَ لَيْسَ بِخَارِجٍ عَنْ حَيْطَةِ الْوَهْمِ فَإِنَّ وَرَاءَ الْوَرَاءِ فِي حَقِّ الْعَوَامِّ فِي جَانِبِ الْبُعْدِ الَّذِي فِيهِ مَجَالَ لِلْوَهْمِ وَوَرَاءَ الْوَرَاءِ عِنْدَ هَؤُلَاءِ الْأَكَابِرِ فِي جَانِبِ الْقُرْبِ الَّذِي لَا مَجَالَ فِيهِ لِلْوَهْمِ وَمَا دَامَتِ الدُّنْيَا قَائِمَةً وَالْحَيَاةُ الدُّنْيَوِيَّةُ مَوْجُودَةً لَا بُدَّ مِنَ الْإِيمَانِ بِالْغَيْبِ فَإِنَّ الْإِيمَانَ بِالْمَشْهُودِ مَعْلُولٌ هُنَا وَإِذَا كَانَتِ النُّشْأَةُ الْأُخْرَوِيَّةُ وَانْكَسَرَتْ سُورَةُ الْوَهْمِ وَالْخَيَالِ يَكُونُ الْإِيمَانُ الشُّهُودِيُّ مَقْبُولًا وَمُبْرَأً عَنْ عِلَّةِ الْحَجَلِ وَالتَّحْتِ وَاطْنُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا كَانَ فِي دَارِ الدُّنْيَا مُشْرِفًا بِدَوْلَةِ الرُّؤْيَةِ لَوْ أَتَيْنَا الْإِيمَانَ الشُّهُودِيَّ فِي حَقِّهِ هُنَا لَكَانَ مَحْمُودًا وَمَنْزَهًا عَنْ عِلَّةِ الْحَجَلِ وَالتَّحْتِ فَإِنَّ الَّذِي هُوَ مَوْعُودٌ لِغَيْرِهِ فِي الْآخِرَةِ مُسَرَّرُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُنَا "ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ

ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ" (يَتَّبِعِي) أَنْ يُعْلَمَ أَنَّ كَلِمَةَ التَّنْفِي قَدْ أَتَمَّهَا الْخَلِيلُ عَلَى نَبِيْنَا وَعَلَيْهِ
 الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ وَلَمْ يَتْرُكْ أَبَا مِنْ أَبْوَابِ الشَّرِكِ غَيْرَ مَسْدُودٍ أَصْلًا وَلِهَذَا صَارَ إِمَامَ
 الْأَنْبِيَاءِ وَأَسْبَقَهُمْ قَدَمًا فَإِنَّ ظُهُورَ نَهَايَةِ الْكَمَالِ فِي النِّشْأَةِ الدُّنْيَاوِيَّةِ مُنَوِّطٌ بِإِتْمَامِ هَذَا
 التَّنْفِي وَظُهُورُ كَمَالَاتِ كَلِمَةِ الْإِثْبَاتِ مَوْقُوفٌ عَلَى نَشْأَةِ الْآخِرَةِ غَايَةُ مَا فِي الْبَابِ
 أَنَّ خَاتَمَ الرُّسُلِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ لَمَّا تَشَرَّفَ فِي هَذِهِ النِّشْأَةِ بِدَوْلَةِ الرُّؤْيَةِ
 وَجَدَ نَصِيْبًا وَأَفْرًا مِنْ كَمَالَاتِ كَلِمَةِ الْإِثْبَاتِ فِي هَذِهِ النِّشْأَةِ أَيْضًا حَتَّى يُمَكِّنَ أَنْ
 يُقَالَ إِنَّ كَلِمَةَ الْإِثْبَاتِ قَدْ تَمَّتْ بِبَيْعَتِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِمِقْيَاسِ هَذِهِ النِّشْأَةِ
 وَيُمْكِّنَ أَنْ يَكُونَ إِبْتِاتُ التَّحَلِّيِ الذَّاتِيِّ فِي حَقِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذِهِ النِّشْأَةِ
 لِهَذَا الْمَعْنَى وَوَعْدَ فِي حَقِّ الْآخِرِينَ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى وَلَتَرْمَ مُتَابِعَةَ
 الْمُصْطَفَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ مِنَ الصَّلَوَاتِ أَفْضَلُهَا وَمِنَ التَّسْلِيْمَاتِ أَكْمَلُهَا.

❦ TÜRKÇE ANLAMI ❦

Bu mektup Molla Arif el-Hutenî'ye gönderilmiştir. İmam-ı Rabbanî bu mektupta kelime-i tevhidin faziletlerini, tenzih makamını, gayba imanın ancak akrabiyyet derecesine ulaştıktan sonra gerçekleşeceğini ve bu muamelenin vehim ve hayal dairesinin ötesinde olduğunu beyan eder.

Allah'a hamd, rasüllerine salat olsun.

Mevlana Arif el-Hutenî önce kalbinden batıl ilahları kazımalı, daha sonra hakiki ilahı yerleştirmelidir. Keyfiyet ve kemmiyet bağı altında olan her şeyi "la"(olumsuzluk edatı) ile reddetmeli ve Allah'ın keyfiyet ve misalden münezzehe olduğuna dair kesin iman sahibi olmalıdır. Batıl ilahları ret, hak ilahı ispat konusunda en kapsamlı ifade *la ilahe illallah* sözü; yani kelime-i tevhiddir.

Peygamber Efendimiz "Zikrin en faziletlisi *La ilahe illallah*"¹²⁸ buyurmuştur.

Yine Peygamber Efendimiz Cenab-ı Allah'tan naklen şöyle buyur-

¹²⁸ Sünen-i Tirmizî, hadis no, 3383; Sünen-i İbn-i Mâce, hadis no, 3800; Sahih-i İbn-i Hibban, hadis no, 846; Hakim, *el-Müstedrek*, hadis no, 1834; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, hadis no, 4371; Deylemî, *el-Firdavs*, hadis no, 1414.

maktadır: “Şayet yedi kat gökyüzü ve güneş, ay ve yıldızlar cinsinden bunları mamur eden her şey, yedi kat yeryüzüyle birlikte terazinin bir kefesine, kelime-i tevhid de diğer bir kefesine konulacak olsa kelime-i tevhid ağır gelirdi.”¹²⁹

Nasıl kelime-i tevhid daha üstün olmasın ki? Bu sözün ilk kısmı Allah’ın dışında her şeyi nefyetmektedir. Bu söz gökleri, yerleri, arşı, kürsiyi, levh-i mahfuzu, kalemi, alemleri ve ademi; hasıl-ı kalam her şeyi reddetmektedir. Sözün diğer kısmı ise burhanı yüce olan hakiki ilahı yani Allah’ı ispat etmektedir. Ki o Allah yerlerin, göklerin ve kendisinin dışında afaki ve enfüsi bütün her şeyin yaratıcısıdır. Bunların hepsi keyfiyet ve kemiyyete bağlı şeylerdir. Âfak ve enfüs aynalarında görünen her şey zorunlu olarak keyfiyet ve kemmiyete maruz kalır ki bu bakımdan reddedilmeyi hak ederler. Bilgimiz, vehmimiz, müşahedemiz ve algılarımıza konu olabilecek olan her şey keyfiyete bağlı ve misali bulunan varlıklardır. Bunlar hudûs ve imkan noksanlığına bulaşmış şeylerdir. Bildiğimiz ve algıladığımız her şey vehimlerimiz tarafından yontulmuş heykellerdir. Bilgimizle alakası olan tenzihimiz gerçekte teşbihin ta kendisidir. Bilgimizle orantılı bulunan kemalimiz noksanlıktan başka bir şey değildir. Tecelli, keşif ve müşahedemize konu olan her şey aslında Allah’tan başka şeylerdir. Allah Teâlâ ötelerin ötesindedir. Nitekim Cenab-ı Allah İbrahim’den (aleyhisselam) naklen şöyle buyurmaktadır: “Ellerinizi yonttuğunuz putlara mı tapıyorsunuz? Oysa Allah sizi ve yaptığınız şeyleri yaratmaktadır.” (Sâffât, 95) Yonttuğumuz her şey Allah’ın yaratıklarıdır. Bunları ister ellerimizle, ister vehimlerimizle yontmuş olalım bir şey değişmez. Bunlar asla ibadeti hak etmiş değillerdir. İbadeti hak eden tek varlık keyfiyet ve misalden münezzeh olan Hakk Teâlâ’dır. Bizim vehimlerimizin elleri onu idrakin eteklerine varamaz, keşif ve müşahadenin gözleri onun celal ve azametini müşahedenen acizdir.

Böyle keyfiyet ve misalden münezzeh olan Allah’a iman ancak gaybîdir. Şühûdî iman gerçekte ona değil, Allah’ın yaratıklarından olan nefislerimizin yontusuna imandır ve başkasına olan imanı Allah’a olan imana ortak etmektir. Hatta bunun da ötesinde söz konusu durum Allah’tan başkasına imanın dışında bir şey değildir. Böyle bir durumdan Allah’a sığınırız. Gayba imanın gerçekleşmesi için seri hareket eden vehmimize fırsat verilmemesi ve hayal dairemize ondan herhangi bir şeyin sızması gerekir. Bu hal vehim ve hayalin tesir alanının dışında bulunan akrabiyyet makamında gerçekleşir. Bir şey uzak olduğu miktarda vehmin yoğun etkisine maruz kalır ve aynı miktarda hayalin tesiri altına girer.

Akrabiyyet şerefi peygamberlere mahsustur. (Allah’ın salat ve selamı onlar üzerine olsun) Gayba iman birinci derecede bu büyüklerin har-

¹²⁹ Ahmed bin Hanbel, *el-Müsned*, c. 2, s. 169, hadis no, 6583; Hakim, *el-Müstedrek*, hadis no, 154.

cıdır. Fakat peygamberlere bağıllık ve onlardan veraset yoluyla ümmet içerisinde bu şerefe eriştilmek istenenler de akrabiyyet makamına varırlar. Müslümanların avamının gayba olan imanı vehmin etki alanının dışında değildir. Allah'ın ötelere ötesinde olması avam hakkında uzaklık, bu büyükler hakkında ise yakınlık ifade eder. Bu sebeple uzaklarda bulunan avamın imanı vehmin tesirindeyken, yakınlık sağlayan bu büyükler vehmin etkisinden kurtulmuşlardır.

Dünya durdukça gaybî iman da duracaktır. Bu dünyada şühudî iman katışıksız değildir. Ahiret hayatı başlayıp vehim ve hayalin etkisi silindiğinde şühudî iman beşerî müdahalelerden arınarak makbul bir iman halini alacaktır. Öyle zannediyorum ki Peygamberimiz' bu dünyada Allah'ı görmekle şereflediği için O'na ona şühudî imanın nasip olduğunu söylersek bu yerinde olur ve O'nun Allah'ı görmesi beşerî müdahalelerden beri kabul edilir. Zira diğerlerine ahirette bahşedilen şey ona daha bu dünyada verilmiştir. *"Bu Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük bir lütf sahibidir."* (Cuma, 4)

Şu da bilinmelidir ki kelime-i tevhidde yer alan olumsuzluk edatı Halil İbrahim peygamber tarafından tamamlanmıştır. (Ona ve bizim Peygamberimiz'e salat ve selam olsun) İbrahim (aleyhisselam) böylece şirkin hiçbir kapısını açık bırakmamıştır. Bu sebeple kendisi peygamberlerin imamı ve öncüsü kılınmıştır. Bu dünyada nihai manada kemalin zuhuru söz konusu nefyi tamamlamaya bağlıdır. kelime-i tevhidde yer alan ispat/kabul ifadesinin kemâlâtının zuhuru ise öteki dünyaya bağlıdır. Fakat Peygamber Efendimiz henüz bu dünyadayken Allahı görmekle şereflediği için bu dünyada da ispat ifadesinin kemâlâtıyla müşerref kılınmıştır. Hatta şunu da diyebiliriz ki ispat ifadesi bu dünyaya nisbetle Peygamberimiz'in peygamberliğiyle tamamlanmıştır. Buna binaen Sevgili Peygamberimiz'in, diğerlerine ahirette vaat edilen zati tecelli ile bu dünyada şereflediğini de söyleyebiliriz.

Selam hidayete tabi olan ve sevgili Peygamberimiz'e uyanlara olsun. (Sallallahü aleyhi ve sellem)

Nasıl daha üstün olmasın وَكَيْفَ لَا تَكُونُ أَرْجَحَ Nasıl daha ağır basan
 جميع ما سواه تَعَالَى (Neyi?) Nefyeder Çünkü onun ilk kelimesi فَانْ كَلِمَةً مِنْهَا olmasın
 أو يَؤَى Allah'tan başka her şeyi سَمَوَاتِ كَانَ سَوَاءَ İster o başka şey semalar olsun
 أو قَلَمًا Levh veya أو لَوْحًا veya أو كُرْسِيًا veya أو عَرْشًا veya yerler أَرْضِينَ
 Ve وَكَلِمَةً أُخْرَى مِنْهَا veya أو آدَمًا veya أو عَلَمًا veya Kalem veya Adem (farketmez)
 onun diğer kelimesi ثَبِتُ İspat eder (Neyi?) بِرَهَانِهِ İbadete layık olan
 zâtı الَّذِي Öyle bir zat ki; هُوَ خَالِقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ O semaların ve yerlerin
 yaratıcısıdır وَمَا سِوَى الْحَقِّ حَلٌّ وَعَلَا Afak ve enfüs كَلَّمَهُ مُتَسِمٌ أَفَاقٍ وَالْأَنْفُسِ
 بِسَمَةِ الْكَيْفِ وَالْكَمِّ (Ne ile?) Hepsî alametlenmiştir Keyfiyet ve kemmiyet alametiyle
 فِي مَرَايَا Tecelli eden her şey (Nerede?) كَيْفِيَّتْ وَكَمِّيَّتْ Keyfiyyet ve
 keymiyyet sahibi olur بِالصَّرُورَةِ Mezburen فَيَكُونُ مُسْتَحَقًّا Ve dolayısıyla layık olur
 Bizim bilgimiz (Daha?) مَوْهُومًا Bizim vehmimiz (Neye?) نَفْيَدِيلْمَا Nefyedilmeye
 Ve hissettiklerimiz (Daha?) وَمَحْسُوسًا Bizim gördüklerimiz (Daha?) وَمَشْهُودًا
 وَمُكْتَنَفَةً Keyfiyyet ve misalle vasıflanmıştır (Nedir?) وَالْعَالِ كَلِمَةً مِنْهَا
 فَانْ مَعْلُومًا (Neden?) Ve imkan ve hudûs ayıbıyla kuşanmıştır (Neden?) مَنَحُوتٌ وَمَجْعُولٌ
 (Aklımızın) ürünü وَنَحْوُهُمْ Bizim ilmimiz onunla وَتَنْزِيهِهِ الَّذِي O. bizim anlama miktarımız kadardır (Bu kemale
 alaka alıyor (Bu tenzifi nedir?) تَشْبِيهِ Teşbih, benzetmenin ta kendisidir عَيْنُ نَقْصٍ (Ne olan?)
 Ve öyle kemale ki; هُوَ عَلَى مِقْدَارِ فَهْمِنَا O. bizim anlama miktarımız kadardır (Bu kemale
 nedir?) نَقْصٍ عَيْنُ نَقْصٍ Oyleyse olan her şey (Ne olan?) مَكْشُوفًا veya بِيْزِهْ Bize aşikar olan
 Allah وَهُوَ تَعَالَى O, Hak Sübhânehü'nün gayrısıdır تَعَالَى Ötelerin ötesindedir وَتَعَالَى ALLÂH Teâla buyurdu
 (Nasıl?) HİKَايَةً Hikaye ederek (Kimden?) اِبْرَاهِيمَ عَنْ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ Ibrahim (a.s.)'den (Ne
 buyurdu?) اَتَعْبُدُونَ Allah ve Allah'ın Yonttuklarınıza مَا تَنْحِتُونَ (Neye?) اَتَعْبُدُونَ İbadet mi ediyorsunuz?
 Bizim وَمَنْحُوتًا كُلُّهُ Sizi yarattı (Daha?) وَمَا تَعْمَلُونَ Ve yaptıklarınızı da (c.c.)
 Allah سُُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ALLÂH Mَخْلُوقُ الْحَقِّ Sُبْحَانَهُ وَتَعَالَى Allah Sübhânehü'nün

[illegible]

[illegible]

Büyük lütf sahibidir (يَبْغِي) أَنْ يُعْلَمَ Bilinmelidir ki; Nefy kelimesi (Nedir?) عَلَى نَبِيْنَا وَعَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الْخَلِيلُ (A'im?) Onu tamamlamıştır Peygamberimize ve ona salat-u selam olsun وَلَمْ يَتْرُكْ أَبَا Ve hiçbir kapı bırakmamıştır Hiçbir أَصْلًا (Nasil?) غَيْرَ مَسْدُودٍ Açık olarak Şirk kapılarından (Neden?) مِنْ أَبْوَابِ الشَّرِكِ Bundan dolayı İbrahim (a.s.) oldu (Ne oldu?) إِمَامَ الْأَنْبِيَاءِ Ve onların öncüsü لِكَمَالٍ فَانْ ظُهِورَ نِهَایَةِ قَدَمًا (Dafu?) وَاسْبَقَهُمْ Ve onların öncüsü لِكَمَالٍ فَانْ ظُهِورَ نِهَایَةِ قَدَمًا (Dafu?) وَاسْبَقَهُمْ Zira kemâlin nihayetinin açığa çıkması (Nerede?) فِي النَّشْأَةِ الدُّنْيَاویَةِ Bu dünya hayatında وَظُهِورَ كَمَالَاتٍ بِإِتْمَامِ هَذَا النَّفْيِ Bu nefyin tamamlanmasına (Nedir?) Bağılıdır (Neye?) مَبْنُوطٌ (Nedir?) Bağılanmıştır (Neye?) عَلَى نَشْأَةِ الْآخِرَةِ Ahiret hayatına (Nedir?) كَلِمَةِ الْإِثْبَاتِ (Kelime-i tevhitteki) ispat kelimesinin kemâlâtının açığa çıkması (Nedir?) حَاسِلٌ مَا فِي الْبَابِ عَلَى نَشْأَةِ الْآخِرَةِ (Neye?) Hattâ denilebilir ki: Bu dünyada da هَذِهِ النَّشْأَةُ أَيْضًا İspat kelimesi (Ne ile?) تَمَّتْ Tamamlanmıştır (Ne ile?) عَلَى الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ Peygamberimizin (a.s.) gönderilmesi ile (Neye kıyasla?) بِمُقَابِلِ هَذِهِ النَّشْأَةِ Bu dünyaya Zati اثْبَاتُ التَّحَلِّيِ الذَّاتِيِّ (Neyin olması?) ve olması da mümkündür (Neyin olması?) فِي حَقِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ Peygamberimiz (s.a.v.) hakkında (Nerede?) فِي هَذِهِ النَّشْأَةِ Bu dünyada (Neyin olması mümkündür?) وَوَعْدَ (Zâti tecelli) vaad edilmiştir (A'im haklarında?) فِي حَقِّ الْآخِرِينَ Diğerleri hakkında Selam olsun Ve وَالتَّزَمَ مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى (Dafu?) Hidayete tabi olanlara (A'im?) مِنْ الصَّلَوَاتِ Ona ve ehline olsun (Neye?) وَمِنْ السَّلَامَاتِ أَكْمَلُهَا (Dafu?) Duaların en üstünü Duaların en mükemmeli.